

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕОРЕТИЧНІ Й ПРАГМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни підготовки докторів
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою управління фінансовими послугами

Протокол № 8 від 28.03.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Самостійна робота здобувача (СРЗ) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою самостійної роботи здобувача в межах навчальної дисципліни «Теоретичні й прагматичні проблеми розвитку страхування» є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього доктора філософії.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів очної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 75 % (112 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин).

У ході самостійної роботи здобувач має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної освітньо-наукової діяльності.

СРЗ в межах навчальної дисципліни «...» включає: *як приклад*:

опрацювання лекційного матеріалу;

опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;

підготовку до практичних занять;

поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;

пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;

контрольну перевірку здобувачами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;

підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрових екзаменів.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання самостійної роботи, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кожного завдання для самостійної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця» в межах 10 балів відповідно до табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Кількість балів	Відповідність вирішення завдання зазначеному опису
0	Завдання не виконане або виконане концептуально неправильно
1-5	Завдання виконане задовільно, містить мінімальні поверхові знання матеріалу
5-7	Завдання виконане добре, містить ґрунтовні знання матеріалу
8-10	Завдання виконане відмінно, містить ґрунтовні знання та має творчий характер

Оскільки передбачено виконання двох індивідуальних завдань (за кожним модулем), здобувач за опанування самостійної роботи може отримати 20 балів. Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи у межах тем змістових модулів навчальної дисципліни наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для самостійної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Сума балів
	ЗСР - 1	ЗСР - 2	
Максимальна кількість балів	10	10	20

де ЗСР – завдання для самостійної роботи здобувача.

Таблиця 2.1

Завдання для самостійної роботи здобувачів та форми її контролю

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи забезпечення розвитку страхування:						
1.	Здатність розв'язувати системні теоретичні проблеми в галузі страхування	Тема 1. Концептуальні засади забезпечення розвитку страхування	Оцінити стійкість страхового ринку України	56	Звіт	Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]
2.	Здатність розв'язувати соціально значущі системні проблеми з регулювання розвитку страхових послуг	Тема 2. Характеристика основних ризиків діяльності страховика				Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]
3.	Здатність розв'язувати значущі системні проблеми з управління розвитком страхової компанії	Тема 3. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості страхових компаній				Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
Змістовий модуль 2. Інструментарій забезпечення розвитку страхування						
4.	Здатність розв'язувати системні теоретичні проблеми в галузі страхування	Тема 4. Характеристика підходів до формування інструментів забезпечення розвитку страхування	Оцінити достатність капіталу страхових компаній за вимогами Solvency II	56	Звіт	Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]
5.	Здатність розв'язувати соціально значущі системні проблеми з регулювання розвитку страхових послуг	Тема 5. Стандартизація у сфері управління ризиками страховика				Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]
6.	Здатність розв'язувати значущі системні проблеми з управління розвитком страхової компанії	Тема 6. Діагностичний моніторинг та стрес-тестування у страхової діяльності				Основна:[1-5]. Додаткова:[6-29] Інтернет [30-54]
Разом за дисципліною						

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кожного завдання для самостійної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця» в межах 10 балів відповідно до табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Кількість балів, що отримує здобувач за виконання завдання	Відповідність вирішення завдання зазначеному опису
0	Завдання не виконане або виконане концептуально неправильно
1-5	Завдання виконане задовільно, містить мінімальні поверхові знання матеріалу
5-7	Завдання виконане добре, містить ґрунтовні знання матеріалу
8-10	Завдання виконане відмінно, містить ґрунтовні знання та має творчий характер

Оскільки передбачено виконання двох індивідуальних завдань (за кожним модулем), здобувач за опанування самостійної роботи може отримати 20 балів. Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи у межах тем змістових модулів навчальної дисципліни наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для самостійної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Сума балів
	ЗСР - 1	ЗСР - 2	
Максимальна кількість балів	10	10	20

де ЗСР– завдання для самостійної роботи здобувача.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Пруденційний нагляд у сфері страхування: монографія / Н. М. Внукова, О. В. Корват, Н. С. Опешко. – Х.: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 259 с.
2. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2014. – 218 с.
3. Розвиток системи управління ризиками ринку фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. док. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: ТО Ексклюзив, 2014. – 191 с.
4. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: АдвА, 2009. – 196 с.
5. Формування системи довіри та захисту прав споживачів фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: АдвА, 2010. – 188 с.

4.2. Додаткова

6. Базилевич В. Д. Страхування : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Р. В. Пікус ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
7. Ротова Т. А. Страхування : навч. посібн. / Т. А. Ротова. – К. : КНТЕУ, 2006. – 400 с.
8. Смоляк В. А. Страхування : навч. посібн. / В. А. Смоляк, Є. Ю. Кузькін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 272 с.
9. Страхування : підручник / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, В. Л. Бабко та ін. ; за заг. ред. С. С. Осадця. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
10. Страхування: теорія та практика : навч.-метод. посібн. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко та ін. ; за заг. ред. Н. М. Внукової. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 656 с.

11. Базельський Комітет. Кредитні рейтинги та додаткові джерела інформації про кредитоспроможність // Фінансовий ринок України. – 2006. – № 5. – С. 34–37.
12. Баклаженко С. Страхова система України / С. Баклаженко // Страхова справа. – 2006. – № 3. – С. 54–58.
13. Белянкін Г. А. Платежеспособність страхової компанії / Г. А. Белянкін // Фінанси. – 2006. – № 5. – С. 45–49.
14. Внукова Н. Н. Кредитно-рейтингова оцінка страховщиків / Н. Н. Внукова, Н. І. Притула // Страхування в Білорусі. – 2008. – № 2 (63). – С. 11–14.
15. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посібн. / О. Д. Вовчак. – Л. : Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
16. Временко Л. В. Регулювання страхової діяльності – взгляд страховщиків / Л. В. Временко, Д. Кондратенко // Insurance TOP. – 2005. – № 4(12). – С. 8–10.
17. Кінаш О. М. Основи актуарних розрахунків : навч.-метод. посібн. / О. М. Кінаш, В. М. Сороківський, М. В. Папка (Сороківська). – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 188 с.
18. Ковтун І. О. Основи актуарних розрахунків : навч. посібн. / І. О. Ковтун, М. П. Денисенко, В. Г. Кабанов – К. : ВД «Професіонал», 2008. – 480 с.
19. Козьменко О. В. Актуарні розрахунки : навч. посібн. / О. В. Козьменко, О. В. Кузьменко. – Суми : Університетська книга, 2011. – 224 с.
20. Корнилов І. А. Основи страхової математики : учебн. пособие для вузів / І. А. Корнилов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 400 с.
21. Орланюк-Малицька Л. А. Платежеспособність страхової організації / Л. А. Орланюк-Малицька. – М. : АНКІЛ, 2007. – 280 с.
22. Основи фінансового моніторингу фінансових послуг : навч. посібн. / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук, В. А. Смоляк та ін. ; за заг. ред. Н. М. Внукової. – К. : КНТ, 2008. – 136 с.
23. Страхова справа. Інтегрований навчальний комплекс : підручник. Автоматизована система навчання на CD та Інтер-нет-портал: У 2 кн. / В. Т. Александров, О. М. Бандурка, О. І. Ворона та ін. – Кн. 1 : Страхування. Страхові послуги. – К. : НВП "АВТ", 2003. – 640 с.

24. Ткаченко Н. В. Досвід оцінювання міжнародними рейтинговими агентствами фінансової стійкості страховиків / Н. В. Ткаченко // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 69–83.

25. Ткаченко Н. В. Новітні підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній в рамках Solvency II / Н. В. Ткаченко // Банківська справа. – 2010. – № 4. – С. 62–71.

26. Ткаченко Н. В. Рейтинг фінансової стійкості страхових компаній та основні підходи до його класифікації / Н. В. Ткаченко // Світ фінансів. – 2009. – №4 (21) – С. 182–190.

27. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк, Ж. О. Андрійченко [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова ; Харківський національний економічний ун-т. – Х. : АдВА, 2009. – 195 с.

28. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку : монографія / В. М. Фурман. – К. : Наукова думка, 2006. – 334 с.

29. Шумелда Я. Страхування : навч. посібн. / Я. Шумелда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль : Джура, 2006. – 497 с.

4.3. Ресурси мережі Інтернет

30. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

31. История и аналитика страхового рынка Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : // www.forINSURER.com.

32. Огляд страхового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/strahoviy-rinok.html>.

33. Офіційний веб-сайт Ліги страхових організацій України. – Режим доступу : <http://uainsur.com>.

34. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу : www.nfp.gov.ua.

35. Офіційний веб-сайт Української федерації ubezpieczenia. – Режим доступу : <http://www.ufu.org.ua>.

36. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

37. Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.

38. Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.

39. Положення про порядок формування, розміщення та обліку страхових резервів з видів страхування, інших, ніж страхування життя : Наказ Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю від 24.05.1997 р. № 41 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0221-97>.

40. Порядок і правила проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2002 р. № 733 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/733-2002-п/print1374846825090110>.

41. Порядок і правила проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 р. № 402 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402-2002-%D0%BF>.

42. Порядок складання звітних даних страховиків : Розпорядження Держфінпослуг України від 03.02.2004 р. № 39 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/217.html>.

43. Правила розміщення страхових резервів зі страхування життя : Розпорядження Держфінпослуг України від 26.11.2004 р. № 2875

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1626-04>.

44. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

45. Про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.1993 р. № 155 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155-93-п>.

46. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.

47. Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

48. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

49. Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Держфінпослуг від 17.03.2005 р. № 3755 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/files/RK-3775.pdf>.

50. Фориншурер – страхование в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://forinsurer.com>.

51. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

52. Insurance Top [Electronic resource]. – Mode of access : <http://insurancetop.com>.

53. Sigma insurance research [Electronic resource] / Swiss Re. – Mode of access : <http://www.swissre.com/sigma>.

54. The Human Mortality Database [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.mortality.org>.